

PROGRAMUTVÄRDERING AV TEMATISKT MÅL 3 (ÖKAD KONKURRENSKRAFT I SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG), ETAPP 2

Introduktion till programutvärdering av TM 3

Utvärderingen

- Tematiskt mål 3 omfattar under programperioden 2014 – 2020 insatser för fem miljarder kronor, inklusive medfinansiering
- Vanliga projektägare är företagsinkubatorer, IUC, ALMI företagspartner, och kommuner
- Sweco har utvärderat 80 projekt med slutdatum under 2017 och 2018

Metod

- Litteraturstudie (från etapp ett i programutvärderingen)
- Dokumentanalys
- Platsbaserade intervjuer med 80 projektledare
- Registerstudie av 5 133 stödmottagande företag
- Omvärldsanalys

ANALYSRAM

Analysram

ÄR DEN UNDERLIGGANDE FÖRÄNDRINGSTEORIN RELEVANT?

Är den underliggande förändringsteorin relevant?

Är den underliggande förändringsteorin relevant?

Adresserar de 80 projekten de identifierade utmaningarna i programområdena?

- Ja!

Ligger programmens särskilda mål i linje med övergripande mål?

- Ja, men målen är vagt formulerade vilket gör att de ofta inte förmår styra programmens innehåll

Ligger resultatindikatorerna i linje med övergripande mål?

- Resultatindikatorerna mäter ofta volymen i företagen (t.ex. omsättning) snarare än konkurrenskraft. Resultatindikatorerna ligger därför bara delvis i linje med övergripande mål

Är den underliggande förändringsteorin relevant?

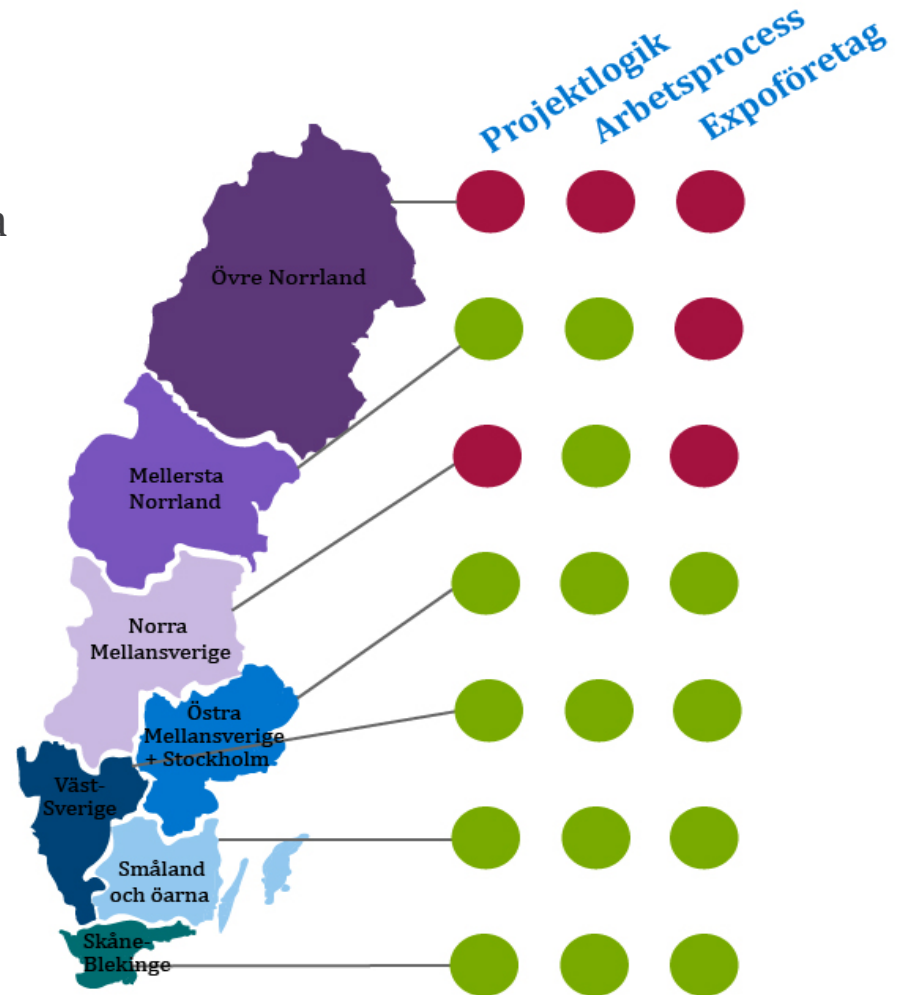
Är projektens utformning ändamålsenlig i förhållande till resultat?

- Två tredjedelar av de 80 projekten bedöms ha god projektlogik i den meningen att de uppfyller minst två av de tre kriterierna nedan:
 - Är den insats projektet gör för att uppnå sina mål tydligt beskriven och relaterad till en väl definierade problembild?
 - Är målgruppen tydligt avgränsad efter utvecklingsbehov, branschtillhörighet eller geografi?
 - Är projekt- och delmål huvudsakligen mätbara (alternativt: Är det möjligt att göra ett kvalificerat uttalande om målen)?

HÅLLER IMPLEMENTERINGEN AV INSATSERNA HÖG KVALITET?

Genomförande

- Kvaliteten på projektens förändringsteori, genomförande och urvalsprocess följer vissa geografiska mönster
- De två program med flest svaga projekt – Övre Norrland och Norra Mellansverige – är de program med högst stödintensitet och störst konkurrensackdelar (avstånd, infrastruktur) som kan försvåra projektägarskap

Genomförande

Projekten genomför sina aktiviteter som planerat och har förmåga att nå aktivitetsindikatorerna

- Bedömningen av hur arbetet fungerat i projekten bygger på åtta frågor, som besvarats av projektledare
- Tre fjärdedelar av projektledarna lyfter i sina svar på dessa frågor fram fler lyckade aspekter än misslyckade aspekter av projektets genomförande
 - En fjärdedel av projektägarna beskriver genomförandet som genomgående misslyckat

Genomförande

Projekten genomför sina aktiviteter som planerat och har förmåga att nå aktivitetsindikatorerna

Återkommande brister enligt projektledare:

- Kommuner visar som sekundär målgrupp eller samarbetspartner inte det intresse för projektet som projektägaren hade räknat med
- Bristande kunskaper om LOU försenar eller försvårar genomförandet av vissa projektinsatser
- Flera projektledare i mindre resursstarka organisationer har uppgivit att administrativa problem med Tillväxtverket hämmat projektets genomförande
- Projektledare slutar, varpå omtag måste göras
- Högkonjunkturen gör det svårt att nå företag i relevant målgrupp
- Nyanlända involveras inte i den omfattning som planerats

Genomförande

Implementeras programmen på ett sätt som bidrar till att mål nås?

- Bristande urvalsprocess i vissa projekt – totalt vart tredje företag som involverats är lokalföretag med små möjligheter att öka sin konkurrenskraft eller internationaliseras
- Involverade företag har generellt har vuxit snabbare än jämförbara företag som inte fått stöd i TM 3 – mätt i omsättning och antal anställda – *under åren före projektperioden*. Det indikerar att projekten i övrigt når relativt snabbväxande företag

Genomförande

Tar programmen hänsyn till och integrerar hållbarhetsaspekterna?

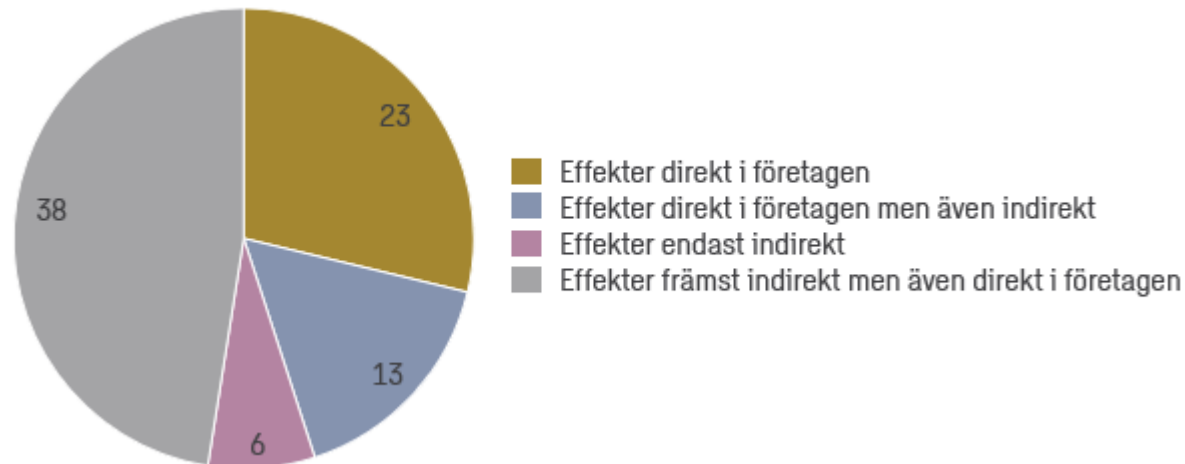
- Vart femte projekt använder minst en av hållbarhetsaspekterna som verktyg för att uppnå projektets mål
- Drygt hälften av projekten adresserar en eller flera av aspekterna under arbetet, men dessa används inte för att uppnå projektets mål
- Ca en tredjedel av projekten adresserar överhuvudtaget inte hållbarhetsaspekterna i projektarbetet

ÄR DET MÖJLIGT ATT
OBSERVERA RESULTAT PÅ KORT
SIKT?

Är det möjligt att observera resultat på kort sikt?

Har projekten förutsättningar att uppnå avsedda resultat?

- Ju mer projektets effektlogik handlar om att skapa direkta effekter i företag, desto blir det svårare att observera resultat på kort sikt
- Resultat blir enklare att observera ju större roll indirekta effekter på SMF har för effektlogiken
- Både kvalitativa och kvantitativa uppföljningar i ett senare skede behövs för att kunna göra ett precist domslut

Är det möjligt att observera resultat på kort sikt?

Har projekten förutsättningar att uppnå avsedda resultat?

- Av de 80 projekten utmärker sig 39 projekt positivt
 - God projektlogik
 - Projektledarna uppger att minst tre fjärdedelar av projekt- och delmålen kommer uppfyllas
- Bland de 80 projekten finns också en riskgrupp om 23 projekt som riskerar skapa dödviktseffekter, eftersom:
 - företagens behov inte kartlades tydligt inför insatsen
 - insatsen riktar sig till breda målgrupper eller alla företag i regionen

Är det möjligt att observera resultat på kort sikt?

Har projekten förutsättningar att uppnå avsedda resultat? Forts.

De 39 projekten som har goda förutsättningar att uppnå resultat utmärks på flera sätt:

- *Ökat entreprenörskap*: Avgränsad målgrupp; nyskapande arbetsmetoder
- *Ökad internationalisering*: Goda förkunskaper om målgruppen; tydliga insatser med få mellanhänder som gör det enkelt för företag att delta
- *Stärkta nätverk*: Tydlig geografisk avgränsning av nätverket, god uppslutning av samarbetsaktörer från högskola, offentlig sektor och storföretag (*triple helix*)
- *Organisationsutveckling*: Tydlig förankring i ett dokumenterat marknads- eller systemmisslyckande

URVAL AV REKOMMENDATIONER

Urval av Swecos rekommendationer till projektledare

- Programmens särskilda mål behöver bli avsevärt mer specifika för att möta tydligt identifierade och formulerade regionala behov.
- Utgå mer från platsens förutsättningar när insatser planeras
- För att beviljas bör projektansökningar fortsättningsvis innehålla en tydlig och trovärdig strategi för hur projektresultaten ska omhändertas och hur lärande kan stimuleras.
- Om projektägare bedömer att flera omgångar med projektfinansiering krävs för att resultat ska kunna spridas på ett ändamålsenligt sätt bör projektansökningarna beskriva en långsiktig strategi med tydliga delmål som ska vara uppfyllda för att ytterligare projektmedel ska tillföras.

SWECO

